

Co je to příroda, vesmír, svět

Pojmy příroda, vesmír a svět jsou si velmi blízké a často je používáme jako synonyma, pokud však nad nimi budeme chvíli přemýšlet, zjistíme, že lze najít řadu věcí, kterými se od sebe liší. Když pak přejdeme od prostého uvažování na úrovni laické a vezmeme si na pomoc odbornou literaturu, odborné články a slovníky, shledáme, že naše představa o obsahu těchto pojmů se mnohdy velmi rozchází s jejich obsahem skutečným.

Hovořím zde o nás, ale nemyslím tím všechny lidi, jenom nás laiky, kteří se nikdy dříve nad těmito pojmy nezamýšleli, nestudovali žádný obor dotýkající se této problematiky a převážnou většinu toho, co se učili ve škole a co s těmito pojmy souvisí, si už nepamatují. Mohu to vyjádřit i jinak, použitý plurál je pokusem přesvědčit sama sebe, že tak „naivní“ (tento pojem neodpovídá přesně tomu, co jím chci vyjádřit, a pro co by se daleko lépe hodilo jiné slůvko) nejsem jenom já sama.

Co si tedy obvykle pod těmito pojmy představujeme, čím se podle nás od sebe liší a jak je to doopravdy?

Vesmírem většinou chápeme vše, co se nachází mimo naši planetu, tedy jiné planety, hvězdy, galaxie, černé díry atd. Naproti tomu jako přírodu zpravidla označujeme jen to, co je na Zemi. Obojí je však omyl, součástí vesmíru je totiž i naše planeta, a tedy i to, co se na ni nachází. Filosofický slovník nabízí následující definici vesmíru: vesmír je „souhrn všech těles a polí, která jsou přímo nebo nepřímo ve vzájemné interakci“.¹ Vesmír je tedy souborem všeho, co existuje, včetně nás lidí, obsahuje mikrostruktury, makrostruktury a megastruktury. Podobně je tomu u přírody, není pouze tím, co je součástí naší planety, existuje totiž i příroda nadpozemská. Častou chybou je také vyjímání člověka z přírody, kladení přírody a člověka v protiklad. Ale tak, jako je planeta Země součástí vesmíru, je živočišný druh Člověk rozumný součástí přírody. Není ani jejím protikladem, a ani jí není nadřazen, jak se často mylně domnívá. Ze slovníku se můžeme dovědět, že příroda je vše co existuje jako na člověku nezávisle dané na rozdíl od umělého, které vzniká lidskou aktivitou. Často bývá chápána jako protiklad k nadpřirozenému či nepřirozenému, nebo jako protiklad kultury a civilizace.²

A jak je to s pojmem svět? Zdá se být nejméně jasný a obsahově nejširší, a abychom vůbec věděli o čem je řeč, musíme jej dále zpřesnit. Na rozdíl od zbylých dvou pojmů světem

¹ Kolektiv autorů: *Filosofický slovník*, s. 430

² Tamtéž, s. 333

rozumíme také to, co vzniklo lidskou aktivitou (mluvíme tak například o světě filmu) nebo to, co je obsaženo pouze v lidské mysli (když hovoříme o úniku do vlastního světa). Obecně lze říci, že svět je pojem, kterým označujeme určitou část reality, kterou chceme odlišit od zbytku.

Dala by se jistě najít ještě řada rozdílů a podobností mezi těmito pojmy, ale mým záměrem bylo jen nastínit, jak se můžeme občas ve svém intuitivním rozumění některým pojmům mýlit, a že může být dobré občas se zamyslet nad významem běžně používaných pojmů.